

Pavol Siman päťdesiatnikom

Greetings to 50th birthday of Pavol Siman

Je to skutočne náhoda alebo predurčenie? Paliho Simana poznám už roky v spojitosti s jeho neskrývaným obdivom k východným filozofickým smerom. Tie, okrem iného, posúvajú myslenie človeka do súvislostí s prežívaním udalostí, ktoré vedia ovplyvniť celý život. Takou je možno príbeh simanovského koňa Šándora, ktorý sa znenazdajky prepadol rovno zo stajne do temer 10-metrovej hĺbky neznámeho krasového systému Bystrianskej jaskyne pod hrebeňom Úboč v starej Valaskej. Vtedy sa tam zbehlo veľa známych geológov so svojimi študentmi – Albín Klinec, Jakub Kamenický, Jozef Vozár, Ján Nemčok, Ivan Lehotský, Možno už v tom čase vtedy ešte malý Palko začal rozmýšľať o geológii.

Hoci sa RNDr. Pavol Siman, PhD., narodil 28. februára 1963 v Bratislave v lekárskej rodine profesora Jaroslava Simana, neskoršieho svetoznámeho detského chirurga a zakladateľa detskej kardiokirurgie vrodených chýb ako samostatného odboru, dušou a srdcom bol zrastený s horehronskou obcou Valaská na pomedzí Nízkych Tatier a Veporských vrchov. S geológiou sa zoznamoval už odmala – s otcom zbierali fialové a zelené bridlice na Skalke v starej Valaskej, ako aj kremence – „vrždiake“ alebo na Lipovej za Hronom ligotavé ruly a svory – „blištiake“ (podľa Albína Klinca).

Pavol Siman ako študent gymnázia Ladislava Novomeského na Tomášikovej ulici v Bratislave mal rád chémiu, robil olympiády, navštevoval prírodovedné krúžky a súťaže, kde sa stretával aj s rovesníkom Palom Uherom a spoločne začínali zbierať minerály. Počas vysokej školy sa aj naďalej venoval mineralógii, ktorá mu učarovala,

neskôr aj geochemii, aby pochopil, ako sa chemické prvky a minerály správajú počas geologických procesov. Šlichoval: pri ďalšom Pavlovi – Hvozďarovi – sa naučil ryžovať zlato, na súťažiach reprezentoval Prírodovedeckú fakultu UK a neskôr aj Geologický ústav Dionýza Štúra, kde po absolvovaní odboru geochemia – základná a ložisková geológia v roku 1987 začal pracovať na oddelení kryštalinika, v roku 1988 na oddelení mineralógie a geochemie. V ústave mu starší kolegovia ukázali, ako „mapovať“ – pod vedením Albína Klinca,

Ota Mika, Jána Goreka, Jozefa Hóka, ale hlavne Vladimíra Bezáka začal pracovať v oblasti kryštalinika Nízkych Tatier a Slovenského rudohoria – v tektonickej jednotke veporika.

Avšak jeho cit pre techniku a jemnú mechaniku mu možno predurčil cestu pracovať najprv na viac-menej v tých časoch na Slovensku jedinom modernom elektrónovom mikroanalýzátore – EPMA JEOL, neskôr na prístroji od japonského výrobcu fi. CAMECA. Bola to zhoda okolností, že GÚDŠ potreboval operátorov takého jedinečného prístroja. „Mikrosonda“, ako ju zvykneme familiárne označovať, sa stala do roku 2006 jeho snom, prácou, povinnosťou, ale aj starosťou, radosťou a hrdosťou. V tandeme s Patrikom Konečným vytvorili najmodernejšie pracovisko v strednej Európe. Neskôr k nim prišli aj Ivan „Ičo“ Holický a Vierka Kollárová. V rokoch 1993 – 1996 bol zástupcom vedúceho odboru analytických laboratórií, od roku 1995 pôsobil ako vedúci oddelenia mineralogických metód výskumu a elektrónovej mikroanalýzy. Až dodnes sa venuje problematike využitia elektrónovo-optických analytických a zobrazovacích metód

Terén vo veporiku. Ubytovňa lesného závodu Revúca na Prednej hore. Ivana Filová, Lubomír Hraško, Pavol Siman. 20. 9. 2000. Foto J. Madarás.

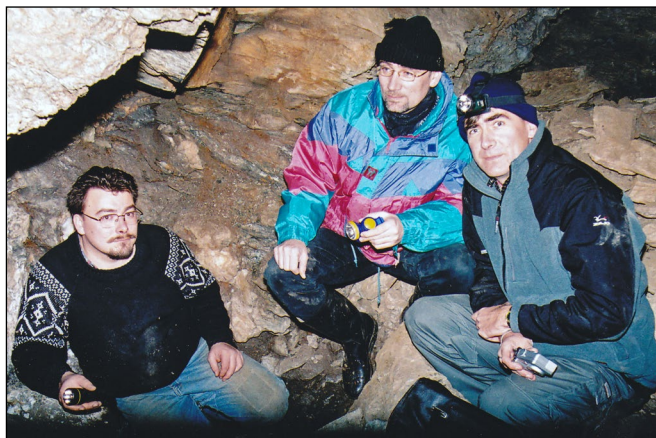
Kontrolný deň v rámci projektu č. 2898 „Vepor“ nad Rejdovou v Stolických vrchoch. Pavol Siman, Lubomír Gazdačko, Luboslav Maťo, Lubomír Hraško, Ludovít Kucharič, Pavol Grecula, Ján Madarás, Martin Radvanec. 14. 11. 2000. Foto Z. Németh.

Konferencia v Osrblí 2. – 3. 6. 2001. Štefan Ferenc, Mário Olšavský, Igor Broska, Ján Spišiak, Zoltán Németh, Milan Kohút, S. Wali Faryad, Pavol Siman. Foto J. Madarás.

Terén v Stolických vrchoch – Obecná ubytovňa v Muráni. Ivan Mihál, Lubomír Hraško, Pavol Siman, Ludovít Kucharič, Peter Kubeš, Marián Putiš. 12. 5. 2004. Foto J. Madarás.

V štólňi Július na Sinci – Kokava Hámor. Štefan Ferenc, Pavol Siman, Zoltán Németh. 10. 12. 2003. Foto J. Madarás.

Pavol Siman pod Mont Blancom. 5. 9. 2006. Archív P. Simana.

Terén v Stolických vrchoch – pod Kohútom. Peter Kubeš, Ludovít Kucharič, Pavol Siman. 12. 5. 2004. Foto J. Madarás.

Terén v poľských Tatrách – nad Dolinou Tomanowou. Milan Kohút a Pavol Siman, 13. 7. 2009. Foto J. Madarás.

v prospech geologického a materiálového výskumu, ako aj fyzikálno-chemickým princípom elektrónovej mikroanalýzy a mikroskopie.

Priaznivé obdobie 90. rokov 20. storočia pre vedeckú prácu v rezortnom ústave Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zúročil počas rokov 1993 – 1995 na krátkodobých stážových pobytoch vo francúzskej obdobe geologickej služby – BRGM v Orléans. Pod vedením Patricka Ledru študoval a riešil tektoniku a genézu granitoidných hornín a migmatitov v oblasti Massif Central, masívu Velay a kryštalinikum na pobreží Atlantického oceánu v Bretónsku a Normandii. Petrológii a termodynamike minerálnych fáz horninotvorných minerálov sa venoval pod vedením Very Johan. V roku 1995 sa aktívne zúčastnil krátkodobého terénneho kurzu v južných a západných Alpách so zameraním na tektoniku a genetickú metamorfnú petrológiu pod vedením prof. J. M. Lardeaux z lyonskej univerzity. V rokoch 1993 až 1997 absolvoval medzinárodné letné školy európskeho projektu TEMPUS so zameraním na petrológiu, geodynamiku a termodynamiku geologických procesov, ktoré organizovala Prírodovedecká fakulta Univerzity Karlovej v Prahe pod vedením prof. Karla Schulmanna. Školou klasickej geológie v rokoch 1993 – 1996 bola jeho účasť v rámci širokého tímu slovenských geológov na geologickom mapovaní v oblasti Tauernského okna a Východných Alp v Rakúsku. Výsledky prác boli publikované v podobe regionálnych máp a vysvetliviek vydaných rakúskou geologickou službou – Geologische Bundesanstalt vo Viedni.

Na terén a zbieranie minerálov však nezanevrel ani na Slovensku. Bohaté skúsenosti zo stáží využíval aj pri poznávaní geologických procesov v slovenskom teréne kryštalinika veporika a čiastočne aj tatrika – napr. v Považskom Inovci. Pečať jeho pohľadu – mapéra, petrológa a mineralóga – nesú rozsiahle časti južného, ale aj severného veporika – oblasti okolo Málinca, Ďubákova, Kokavy nad Rimavicou, Klenovca, Liešťanskej doliny, okolia Lubietovej a Podbrezovej. V Štátnom geologickom ústave Dionýza Štúra v Bratislave sa podieľal na riešení niekoľkých geologických úloh regionálneho výskumu, ako aj výskumu a vývoja s geologicko-tektonickou, geochemickou a mineralogicko-petrologickou problematikou vyššie metamorfovaných a granitizovaných hornín peliticko-psamitického, čiastočne bazického systému. Je autorom a spoluautorom niekoľkých prehľadných regionálnych a účelových geologických máp a vysvetliviek ku geologickým mapám v mierkach 1 : 25 000, 1 : 50 000 a 1 : 200 000.

Dizertačnú prácu z externého doktorandského štúdia v odbore petrológia obhájil v roku 2002. Vedecký kvalifikačný

stupeň IIa mu bol priznaný v roku 2006. V rokoch 2003 – 2006 pôsobil ako riadny člen vedeckej rady ŠGÚDŠ v Bratislave, je členom Slovenskej geologickej spoločnosti a členom výboru Slovenskej mineralogickej spoločnosti.

Od roku 2006 pôsobí v Geologickom ústave Slovenskej akadémie vied v Bratislave ako špecialista na datovanie hornín, predovšetkým ako vedúci jednotky Stredoeurópskeho Ar laboratória/CEAL. V rokoch 2010 – 2013 vykonával funkciu zástupcu riaditeľa GIÚ SAV a od polovice roku 2013 sa stal členom Predsedníctva SAV a bol menovaný za zástupcu podpredsedu SAV pre I. oddelenie vied. V súčasnosti má ako člen P SAV v kompetencii budovanie a využívanie infraštruktúry na celoakademickú úroveň, najmä zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Pavol Siman je odborníkom v oblasti petrológie, geochemie a geochronológie migmatitizovaných a granitizovaných hornín. Zaoberá sa geologickým mapovaním, petrológiou a geochronológiou magmatických a metamorfovaných hornín, ale predovšetkým využitím najmodernejšej prístrojovej techniky v týchto oblastiach. V rámci pôsobenia v GIÚ SAV pracuje na riešení projektov VEGA a APVV so zameraním na štruktúrno-petrologické, geochemické a geochronologické aspekty mechanizmov kôrovo-plášťovej interakcie, recyklácie a exhumácie v orogénnej prizme Západných Karpát a Východných Alp.

Je autorom a spoluautorom viac ako 60 publikácií v odborných domácich aj zahraničných periodikách a zborníkoch, 4 vydaných geologických máp v SR, 2 v zahraničí (Rakúsko), 2 vysvetliviek ku geologickým mapám regiónov SR vydaných ako monografie, má 123 citácií WOS a 133 Scopus bez autocitácií. Je autorom a spoluautorom 24 oponovaných záverečných správ (open-file reports) geologických úloh rezortu MŽP a MH SR. Má pozvané prednášky na významných zahraničných univerzitách v Japonsku – v Kjóte a Okajame.

Čo dodať na záver? Precíznosť, trpezlivosť, zmysel pre vyvážený rodinný život, ale najmä skromnosť, pokora a úcta voči ľuďom sprevádzajú Paľa po celý život. Prejavuje sa to aj v jeho záujmoch: vie pútavo rozprávať nielen o filozofii Ďalekého východu, ale aj o umení pestovania bonsajov, modernej a záhradnej architektúre či o trendoch súčasného vývoja automobilizmu. V časoch mladosti sa dlho a vášnivo vedel „vrtať“ v starých motorkách a sledovať obľúbené motoristické športy. A legendárne boli aj naše terénne akcie, keď sa vedel riadiť nesmrteľnou hláškou Pávka z filmu Vesničko má středisková: „Vy jste se zase kochal, že jo, pane doktore?“ Pali, nech Ti to „kochanie“ vydrží čo najdlhšie!

Ján Madarás

